

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

У результаті дослідження було виявлено, що близько 35% старшокласників, ще не зовсім готові до вибору майбутньої професії, їх образ «Я» потребує певної корекції, про що свідчить великий відсоток не вираженої самоповаги, ауто симпатії, само інтересу. Вони не впевнені в собі, здатні до самозвинувачення та очікують антипатійного ставлення інших людей до себе. Вони часто коливаються в прийнятті рішень, не проявляють ініціативи.

Таким чином, вивчення проблеми поняття професійного самовизначення розглядається з різних боків: як вибір професії; як компонент особистісного новоутворення у певний віковий період (старший шкільний вік); як тривалий процес опанування професії та самореалізації у ній, що охоплює більшу частину життя людини. Аналізуючи даний процес, дослідники підкреслюють його багатоступінчастість та специфічну динаміку розвитку. У зміст етапів включаються, як правило, формування професійних намірів і вибір професії, навчання чи професійна підготовка, опанування професії, професійна адаптація та успішна професійна самореалізація.

Список використаної літератури

1. Гандер Д. В. Професиональное самоосознание студентов как предметная область образовательного пространства вуза / Д. В. Гандер, Л. В. Кочнева // Психология обучения. – 2014. – № 1. – С. 74-83.
2. Денисова Н. Ф. Формування позитивної Я-концепції учня Школи Гармонії / Н. Ф. Денисова // Світ виховання. – 2011. – № 5. – С. 40-43.
3. Загальна психологія : Навчальний посібник / Варій М. Й. - 2-ге видан., випр. і доп. - К.: «Центр учбової літератури», 2007.- 968 с.

УДК 159.923:17.036.2

ДОСЛІДЖЕННЯ І КОРЕКЦІЯ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ СЕРЕД СТУДЕНТСТВА

Воронко Віола, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Поширення західного прикладу життя, з його високими стандартами та вимогами до особистості (її знань, умінь, навиків), провокує виникнення так званих перфекціоністів, тих, хто прагне досягати довершеності в будь-якій сфері життєдіяльності. Як особистісна риса перфекціонізм полягає у прагненні досягати довершеності у різних сферах життєдіяльності, що, з

одного боку, сприяє розвитку відповідальності, конкурентоспроможності та професіоналізму особистості, а з іншого – провокує тривожність, ворожість, жорсткість та депресію. Відтак, виникає запит до науки пояснити сутність такого феномену (перфекціонізму) та розробити методи його всебічного дослідження та діагностування.

Феномен перфекціонізму як психологічної категорії в Україні малодосліджений. Останнім часом ця тема висвітлювалася в роботах російських науковців (Н.Гаранян, С.Степанов, І.Грачова, Є.Соколова, П.Циганкова, А.Холмогорова, Т.Юдєєва, В.Ясная) та українських вчених (І.Гуляс, Л. Данилевич, О. Лоза, Г. Чепурна, В. Павлова, О. Кононенко). Але все ж таки основний внесок належить зарубіжним дослідникам (Д. Барнс, С.Блатт, Р. Фрост, П. Х'юїтт, Г. Флетт, Д. Хамачек, Д. Боучер, Л. Девідсон, Р.Слейні, Р. Оуенс, П.Слейд). Проте незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених перфекціонізму, і сьогодні питання щодо вираженості цієї особистісної риси серед молоді залишається недостатньо вивченим.

Багатьма дослідниками (Д.Ельконін, Л.Виготський, М.Дьяченко, Л.Кандилович, Г.Абрамова, Е.Усова та ін..) вивчався віковий період юнацтва, його особливості та характеристики. Але розвитком суспільства створюються нові стандарти, які постають перед студентами і викликають у них нові феномени, один з яких – перфекціонізм, який перебуває зараз у зоні численних досліджень.

До середини 30-х років ХХ ст. поняття «перфекціонізм» не мало наукового застосування в психології, але описувалися концепти, подібні до перфекціонізму за значенням, наприклад, «прагнення до переваги» (А.Адлер), «прагнення до досконалості» (К. Хорні), «самоактуалізація» (А.Маслоу, С. Роджерс).

У психології наукові дослідження перфекціонізму беруть свій початок в концепціях американських вчених А. Адлер та К. Хорні, які розглядали прагнення до досконалості як один з головних чинників, що мотивують дії людини.

А.Адлер вважав, що прагнення до переваги є вдосконаленим невротичним способом компенсації почуття власної неповноцінності. До конструктивних засобів досягнення переваги А. Адлер відносить прагнення до успіху, до першості у діяльності, розвиток власних умінь та здібностей. Вчений вважає, що прагнення до досконалості є природним тому, що воно є невід'ємною частиною життя [1].

К. Хорні стверджувала, що в процесі бажання максимально наблизитися до «істинного ідеалу» в людини з'являється «здорова» мета та формуються життєві цінності. Прагнення бути якомога більш досконалим,

максимально наблизитися до ідеалу не є невротичним. Водночас дослідниця попереджала, що варто розрізняти «істинний ідеал» від «невротичного ідеалізованого образу себе», тобто справжнє прагнення самовдосконалення від потреби «здаватися досконалим» [2].

У 1965 році американський психолог психодинамічного напрямку М.Холлендер вперше використав термін «перфекціонізм» для позначення особистісної риси характеру, яка проявляється як «повсякденна практика пред'явлення до себе вимог більш високої якості виконання діяльності, ніж того вимагають обставини, а також у прагненні до бездоганного виконання завдання» [3].

Р. Фрост визначає перфекціонізм як поєднання непомірно високих стандартів зі схильністю до надмірно критичних оцінок власної поведінки, що проявляється у підвищеній тривозі, зумовленій помилками та невпевненістю у власний діях та переконаннях [4].

Чала О.А. було зафіксовано особливості прояву перфекціонізму в навчальних настановах і поведінкових реакціях студентів. Зокрема, зазвичай перфекціоністи схильні прив'язувати самооцінку і почуття власної значущості до результатів навчальної діяльності і тому багато часу втрачають на «вилузування» деталей, часто другорядних, що уповільнює темпи діяльності та знижує її продуктивність [5].

Дослідження свідчать, що перфекціонізм набагато більше притаманний сьогодишнім студентам, ніж їхнім одноліткам у 1990-х роках або на початку 2000-х. Однак, зростання кількості перфекціоністів, зовсім не свідчить про більші досягнення нашого покоління. Якраз навпаки – перфекціонізм шкодить нашому здоров'ю, як психічному, так і фізичному, і не дає нам повністю розкрити свої можливості.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що перфекціонізм – це постановка до себе вимог більш високої якості виконання діяльності, ніж того вимагають обставини. За період існування цього феномену, встановлено, що він має не одноримірну характеристику, і завдяки науковцям, які створювали концепції, досліджували цей напрямок ми маємо розширене уявлення про перфекціонізм як багатовимірну структуру.

Виявлено, що одним із недостатньо досліджуваних аспектів саморегуляції особистості студентів є вивчення його у зв'язку із такою особистісною диспозицією, як перфекціонізм. Іноді через нього ми не вміємо приймати поразки і адекватно на них реагувати, і тим самим перешкоджаємо продуктивності та успіху у справах.

Список використаних джерел

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии / А. Адлер. — М.: Прогресс, 1995. — 296 с.

2. Хорни К. Невротическая личность нашего времени / К. Хорни. — СПб.: Питер, 2002. — 224 с.
3. Холлендер М. Г. Перфекціонізм / М. Х. Холлендер // Всеохоплююча психіатрія. - 1965. - Том. 6. - С. 94-103.
4. Кононенко О. І. Вплив перфекціонізму особистості на виникнення емоційного вигорання / О. І. Кононенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2014. — Вип. 2. — Т. 1. — С. 81–85. — (Серія «Психологічні науки»).
5. Чала О.А. Перфекціонізм як детермінанта деструктивної конфліктності юнацтва / О.А. Чала // Вісник психології і педагогіки: збірник наук, праць / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка; Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Вип. 8. – К., 2012.

УДК 17.022-057.3

САМОПОВАГА ЯК ЧИННИК АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКА

Гесаль Ольга, здобувач ОС «магістр», РДГУ

Керівник: Кулакова Л.М., кандидат психологічних наук, доцент

Незважаючи на значну кількість досліджень щодо оцінки успішності учнів, питання про роль оцінювання і самооцінки навчальної діяльності учня висвітлено недостатньо, особливо із психологічних позицій. Однак, ця проблема є однією із нагальних з-поміж тих, що стоять перед сучасною школою. Проблеми психологічного характеру виникають у процесі навчання досить часто. Насамперед, це психологічні труднощі, з якими дитина зустрічається у процесі навчання. З одного боку, труднощі навчальної роботи учня залежать від особливостей навчального матеріалу, з іншого – від можливостей, індивідуальних і вікових особливостей дитини.

Проблема успішності дуже складна, її дослідження передбачає безліч різних підходів, але всі вони групуються навколо двох основних аспектів розгляду проблеми: психолого-педагогічні технології подачі матеріалу; особливості сприймання навчального матеріалу учнями.

Фахівці різних галузей психолого-педагогічної науки в основному приділяли увагу лише окремим аспектам цієї проблеми. Так, дидакти вважають основним об'єктом вивчення педагогічних умов та особливостей навчально-виховного процесу, які, на їхню думку, сприяють подоланню неуспішності. Психологи ж зосереджуються на вивченні особливостей

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базиліук О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюнкова терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остісова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошковська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60х80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету